

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

BRNO 1974

jehož konservátor Miroslav Šmíd hrob dne 5. 8. 1973 prozkoumal. Zjistil, že zemními pracemi byly zničeny části dolních končetin kostry, zbytek hrobu, ležící mimo výkop byl neporušený. Hrobová jáma, orientovaná ve směru sever-jih, byla obdélná o šířce asi 45 cm a zjiitelné délce 105 cm (celkovou délku už nebylo možno změřit). Na dně hrobu, v hloubce 120 cm pod dnešním povrchem, ležela v natažené poloze na zádech kostra hlavou k severu. Lebka byla otočena vlevo, obličejovou partií k východu, pravá paže byla ohnuta v lokti v pravém úhlu a dlaň spočívala na břichu. Levá paže ležela natažena podél těla, nataženy byly i nohy, jejichž části od kolen k chodidlům byly destruovány před prozkoumáním hrobu. U kostry, patřící podle anthropologického posudku M. Stloukala mladé ženě, zesnulé asi ve věku dvaceti let, se našlo: (1) u levého ramene bronzová spona, oblouček lučíku směřoval k severu, patka k obličejí kostry; (2) na prsou železná spona těsně vlevo vedle páteře, vinutí směřovalo k hlavě, oblouček lučíku k východu, jehla spony byla paralelní s linií páteře a dotýkala se obratlů; (3) v oblasti pasu kostry se našel železný kroužek. Nálezy uloženy v OVM Prostějov pod inv. č. M 317.

Popis nálezů:

1. Bronzová spona duchcovského typu s malou kuličkou na patce.
Lučík je hladký, pero má 2+2 závitů a vnější tětívu.
Rozměry: d. 5,4 cm; v. 2,1 cm; d. pera 1,7 cm; Ø pera 0,9 cm (tab. 54 : 1)
2. Rzí silně poškozená železná spona, pravděpodobně s volnou patkou (bez roentgenování to s jistotou nelze tvrdit). Nízký lučík byl asi hladký, pero mělo 2+2(?) závitů a vnější tětívu.
Rozměry: d. 6,6 cm; v. 1,6 cm; d. pera 1,8 cm; Ø pera 0,9 cm (tab. 54 : 2)
3. Rzí silně poškozený plochý železný kroužek.
Rozměry: Ø 2,9 cm
(tab. 54 : 3)

Bronzová spona z hrobu v Mozartově ulici v Prostějově je typickým reprezentantem spon duchcovského typu, jaké se běžně nacházejí na našich plochých keltských pohřebištích. Poněkud nezvyklý tvar má železná spona u níž není jisté, zda měla volnou patku. Je to však pravděpodobně poněvadž spony spojené konstrukce podobného obrysu mají téměř vesměs spodní tětívu. Na základě nálezů je možno hrob datovat do stupně LTB, nelze však rozhodnout, patří-li k fázi B₁ či B₂.

Latènezeitliches Skelettgrab aus der Mozart-Strasse in Prostějov (Bez. Prostějov). Im Sommer des Jahres 1973 wurden Fundamente für den Kindergarten in der Mozart-Strasse in Prostějov ausgehoben. Bei den Arbeiten stiessen Arbeiter auf ein menschliches Skelett und meldeten den Fund dem OVM in Prostějov, dessen Konservator Miroslav Šmíd das Grab am 5. 8. 1973 untersuchte. Er stellte Überreste einer rechteckigen Grabgrube fest, die in N-S Richtung orientiert war. Auf ihrem Boden lag in gestreckter Rückenlage das Skelett mit dem Kopf nach Norden. Bei dem Skelett fand man:

1. bei der linken Schulter eine Bronzefibel des Duxer Typus mit glattem Bügel (Taf. 54 : 1).
2. auf der Brust eine durch Rost stark beschädigte Eisenfibel, vermutlich mit losem Fuss. Der niedere Bügel war vielleicht glatt (Taf. 54 : 2).
3. in der Beckengegend des Skelettes ein flacher Eisenring (Taf. 54 : 3).

Nach den Fibeln zu schliessen kann man das Grab in die Stufe LTB datieren.

LATĚNSKÁ KOSTRA Z MOZARTOVY ULICE V PROSTĚJOVĚ

(okr. Prostějov)

MILAN STLOUKAL. Národní museum, Praha

Z laténského hrobu v Mozartově ulici v Prostějově, archeologicky prozkoumaném 5. 8. 1973 se zachovala pro antropologický rozbor silně poškozená kostra. Z lebky jsou to jen zlomky, ve větších kusech jsou zachovány části čelní kosti a pravostranné spánkové kosti, dolní čelist je jen nepatrně poškozena.

Čelní kost je rozdělena plně otevřenou sutura metopica na dvě části; stejně jako i ostatní neurokranium je os frontale tenkostěnná, gracilní, má zcela plochou glabellu 1. stupně, nadočnicové oblouky jsou neznatelné, v profilu stoupá čelní kost od nasia strmě vzhůru, čelní hrboly jsou výrazné a horní okraje očí ostré. Zachovaná pravostranná spánková kost je rovněž gracilní, bradavkový výběžek je spíše malý. Dolní čelist je velmi drobná; je v ní plně prořezaný stálý chrup (3. stoličky nejsou prořezány ani založeny), zuby jsou mírně abradované, levá dvojka a pravostranný špičák jsou postmortálně ztraceny, v pravostranné 1. stoličce je velký kaz.

Obratle jsou silně poškozeny, výrazně mladého vzhledu, je vytvořena lumbalizace 1. křížového obratle. Pažní kosti ještě nemají přirostlé hlavice, zachovaný levý femur je plně epifysován, u ostatních kostí nelze pro špatnou zachovalost stav osifikace sledovat. Silně poškozené pánevní kosti jsou gracilní, hřebeny kyčelních kostí dosud nejsou přirostlé, na obou stranách je vytvořen sulcus praeauricularis, na levé straně zachovaná incissura ischiadica major je široce rozevřena.

Lebka ani postkraniální skelet nejsou měřitelné. V celku je zachována pouze levostranná stehenní kost, ale i ta má poškozenou dolní epifysu. Její maximální délku lze odhadnout na 382 mm, což by odpovídalo tělesné výšce asi 157 cm.

Jde bezpochyby o pozůstatky mladého člověka, zemřelého asi ve věku dvaceti let, morfologické znaky nasvědčují tomu, že je to pohřeb mladé ženy.

Latènezeitliches Skelett aus der Mozart Strasse in Prostějov (Bez. Prostějov). Aus dem latènezeitlichen Grab in Prostějov blieb für die anthropologische Analyse ein stark beschädigtes Skelett erhalten. Weder der Schädel noch das postkraniale Skelett sind vermessbar, insgesamt blieb nur das linke Schenkelbein erhalten, aber auch dieses hat die untere Epiphyse beschädigt. Morphologische Merkmale zeugen deutlich dafür, dass es sich um Überreste eines jungen Menschen handelt, der ungefähr im Alter von 20 Jahren verstarb, vermutlich war es eine junge Frau. Nach der Länge des Femures kann man die Körperhöhe der Verstorbenen auf etwa 157 cm abschätzen.

LATĚNSKÝ KOSTROVÝ HROB V PROSTĚJOVĚ (okr. Prostějov)

VÍT DOHNAL, Vlastivědný ústav, Olomouc
(Tab. 55)

Na jaře 1972 byl při hloubení základů pro obytné domy na Brněnské ulici zničen bohatý latěnský hrob. Místo nálezu bylo asi 300 m západně od průčelí barokního kostela, který se nachází v téže ulici. Hrob byl přibližně 150 cm pod dnešní úrovní a byl zcela zničen, ačkoliv kosterné pozůstatky prý byly dobře zachované. Orientaci příp. další údaje o uložení hrobu se už nepodařilo zjistit. Do olomouckého musea se prostřednictvím musejního konservátora J. Rampoucha dostaly celkem čtyři bronzové náramky, které zachránil M. Janál, zaměstnaný na stavbě. Dva náramky jsou lité a dva plechové. Litý masivní náramek inv. č. A 16780 je zdobený jednostrannými stejně velikými vývalky fazolovitého tvaru, pravidelně rozloženými po obvodě. Náramek inv. č. A 16779 je stejného typu, ale velké vývalky se střídají s menšími vývalkovými žeběrky. Náramky inv. č. A 16777 – A 16778 jsou zhotoveny z tenšího bronzového plechu, svinutého do duté trubičky, zformované do kruhového tvaru. Šev je na vnitřní straně a je neuzavřený. Oba náramky jsou velmi silně poškozené, takže z nich zbyly jen nerekonstruovatelné trosky. Výzdoba, pokud se na zlomcích dá zjistit, byla asi na obou náramcích stejná a tvořily ji tři podélné řady zevnitř vytlačovaných plastických pupíků navzájem ohraničených rytými soustřednými kroužky. Všechny zachráněné předměty jsou pokryty hrubší modrozelenou patinou.

Latènezeitliches Skelettgrab in Prostějov (Bez. Prostějov). Bei Bauarbeiten wurde im Jahre 1972 in der Nähe der Strasse nach Brno ein latènezeitliches Skelettgrab zerstört, aus dem nur zwei massive gegossene Bronzearmringe mit linsenförmigen Buckeln und zwei stark beschädigte Armbänder aus dünnem Bronzeblech erhalten blieben, die mit einem getriebenen und geritzten Ornament verziert waren.

LATĚNSKÉ NÁLEZY Z DALEŠIC (okr. Třebíč)

OLDŘICH KOS, Západo-moravské museum, Třebíč
(Tab. 56)

Asi 1 km SV Dalešic, na východním okraji zaniklé středověké vsi v trati „Čalonic“, byla při výstavbě silnice, vedoucí po budoucím břehu dalešického „Vodního díla“, narušena latěnská kulturní vrstva. Při menším zjišťovacím výzkumu bylo nalezeno několik střeptů, přeslen a železný klíč.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulik

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, A. Životská, L. Trávníčková, M. Bálek

Na titulním listě: bronzový náramek lužické kultury z Býkovic

Tiskem: TISK, národní podnik, Brno, provozovna 54, Gottwaldova 21

Evidenční číslo: ÚVTE1-73332

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné